Dr. Ante Pavelić

Hrvatsko pitanje

Dr. Ante Pavelić – Hrvatsko pitanje / Die kroatische Frage / 1936.

Povodom 1100 godina Hrvatskog Kraljevstva, digitalno izdanje preuzeto sa safaric–safaric.si, tehnički je preuređeno i popravljeno, te pohranjeno na archive.org.

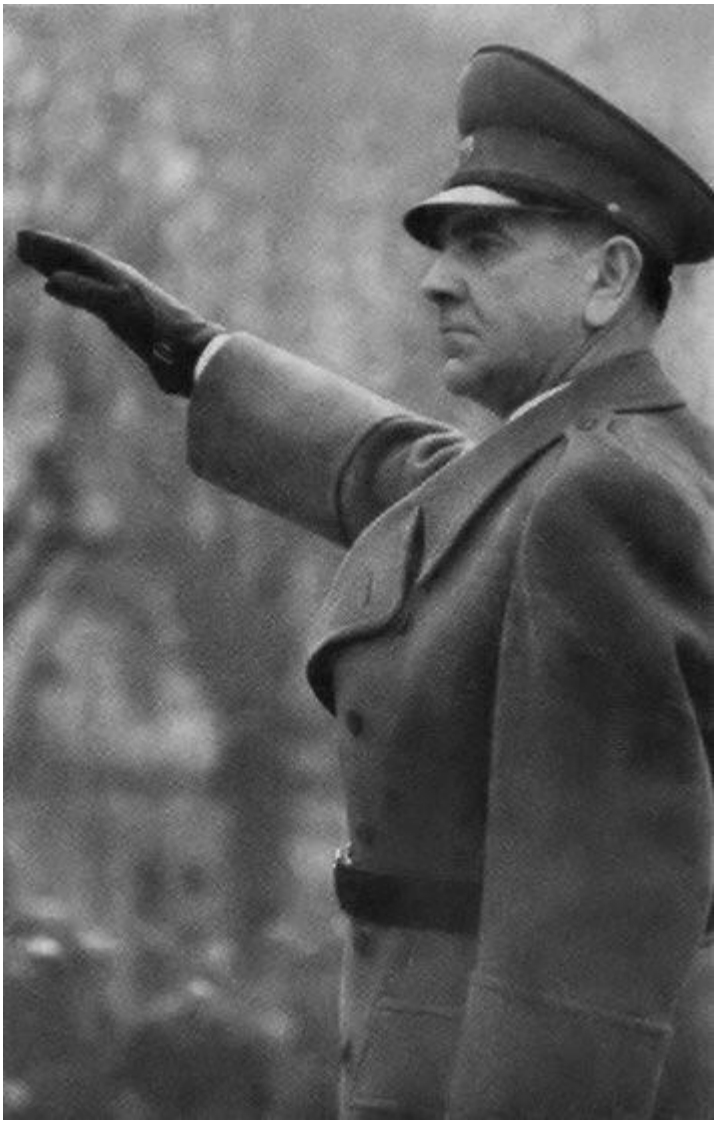

Prvo poglavlje

Da se novo stvoreni europski sustav osigura za sva vremena, poduzelo se sve preko versaileskog diktata, prigodom stvaranja novih država, da se uništi svaka narodna skupina, koja bi mogla razaranju ovog sustava bilo što doprinieti; poduzelo se je, da se te skupine uključe u takve državne tvorevine, koje bi ih onesposobile kroz duga vremena za svaki odpor. Jedan od najjasnijih primjera ovoga postupka (metode) jest St. Germainski mirovni ugovor, kojim je hrvatski narod podvrgnut srbskom gospodstvu u tako zvanoj jugoslavenskoj državi. Nije puki slučaj, da su saveznici svim narodima prijašnje Austro-ugarske monarhije, također i onima, koji prije nisu imali autonomije, spremno pribavili i priznali državnu nezavisnost, ali da su to pravo uzkratili jedino hrvatskom narodu, premda je hrvatski narod na temelju svoje tisućugodišnje državne prošlosti, sve do godine 1918., imao ne samo svoju upravnu političku, već što više i zakonodavnu samostalnost. Saveznici su i predobro znali, da će svi oni narodi, koji su neprijateljski razpoloženi prema Niemcima, oblikovati jurišne čete protiv uzkrsnuća njemačke veličine, a isto tako dobro znali, da bi Hrvati bili prvi, koji bi sa Niemstvom stupali protiv nepravednog mirovnog diktata. Stoga je bilo potrebno ovu opasnost temeljito spriečiti. Kako su saveznici nepromišljeno žrtvovali od njih zastupanu tezu samoodređenja naroda, kad je trebalo sliediti vlastite političke probitke, pokazuje najbolje klasična uzporedba Austrije i Hrvatske. Mirovni diktati stvorili su nezavisnu Austriju i do današanjeg dana upotrebljavana su sva sredstva, da se sprieči pripojenje Austrije Njemačkom Reichu, iako to Austrijanci žele; ali istodobno Hrvati su prisiljeni živjeti u tuđoj državi, i do današnjega dana poduzima

se sve, da se ova strana državna tvorevina, unatoč njihova nezadovoljstva, održi. Upravo se nastoji, da se mirovnim diktatom stvoreno stanje uzdrži i u tu se svrhu podupiru svi elementi, koji se protive borbi Niemaca protiv nepravednog europskog poredka, a ujedno se sprječava sve, što bi Niemce podupiralo. Ovo je pravi razlog, zašto se hrvatski narod nalazi u današnjem položaju bez slobode, a sve drugo su više manje prozirni diplomatski obrazci, koji bi trebali prikriti pravo stanje stvari. Predobro je poznato, da bi se oslobođenjem Hrvatske razbio onaj blok tako zvanih "malih narodnosti", koji zaokružuje Njemačku. To je činjenica.

Isto je tako činjenica, da postoji hrvatsko pitanje unatoč svih tih nastojanja i da je upravo vidljivo u sadašnjem burnom svjetskom političkom odnosu. Što više i sami krugovi, koji vladaju u Jugoslaviji, smatraju ovo pitanje tako otvorenim i tako gorućim, da je izključivo izlazna točka i predmet svih političkih događaja i razpravljanja, koja su na dnevnom redu. Odkad je stvorena tako zvana Jugoslavija, sva državna djelatnost se usredotočuje u vječitoj borbi za održanje jedinstva države, koja je zbog neriešenog hrvatskog pitanja uviek ugrožena. Od prvog dana ni jedno pitanje političkog ili družtvenog života nije ozbiljno rješavano, a još manje riešeno, jer sve potiskuje težina hrvatskog pitanja. Radi toga pitanja je Beograd odmah nakon osnutka države spriečio ostvarenje ustavotvorne skupštine, koja je bila zajamčena od vladara, a kasnije zanijekana. Radi toga je izglasan vidovdanski ustav (1921. god.) bez sudjelovanja Hrvata, koji je imao nametnuti ne samo državno, nego i narodno jedinstvo. Zbog toga je vladar 6. siečnja 1929. ovaj ustav ukinuo, jer je po njegovoj vlastitoj izjavi pružao preslabo jamstvo za održanje državnog jedinstva, te

uveo svoju osobnu diktaturu (samovladu). Poradi toga i današnja beogradska vlada stoji na labavim temeljima; oslanja se na skupštinu koja je stvorena na izborima, kod kojih vladina stranka uobće nije sudjelovala. Radi toga su beogradski vlastodržci u zadnjih osamnaest godina tako često i službeno izjavljivali, da je država konačno i stalno uređena, pošto su je najprije razdielili u županije, pa u banovine, te njome vladali jedanput demokratski, a drugi put diktatorski, a onda opet lažno demokratski (pseudodemokratski), da konačno ipak ponovno priznaju, da uobće još nije ništa uređeno i da će istom sada biti sve učinjeno i Hrvati pozvani, da sudjeluju u novom poredku države.

Međutim hrvatskom pitanje nije samo jezgra nutarnje politike jugoslavenske države. Opetovano puta se pokazalo, da je to ozbiljno međunarodno pitanje, iz kojeg bi se mogli izroditi nepredviđeni potresi. Ovo pitanje nije riešeno 1918. godine: ono postoji još i danas i postojat će kod svakog preuređenja južne Europe, u koliko se opet bude rješavalo bez sudjelovanja hrvatskoga naroda i u koliko se bude o tome odlučivalo s jugoslavenskom državom, kao takovom umjesto s Hrvatskom kao s posebnim međunarodnopravnim subjektom.

Bilo bi stoga koristno, kada bi se hrvatskom pitanju u Njemačkoj posvetila veća pažnja kao jednom dielu revizionističkog i dunavskog problema, a napose kada bi se priznalo:

1. što je u biti hrvatsko pitanje i od čega zavisi njegovo europsko značenje,
2. koji su sastavni dielovi hrvatskog narodnog područja,
3. što je svrha hrvatskog oslobodilačkog pokreta,

4. tko su neprijatelji hrvatskog oslobodilačkog pokreta,

5. na čemu se temelje glavne smjernice beogradske vanjske politike,

6. kako se odnosi hrvatski narod prema aktuelnim političkim pitanjima Europe, a napose onima, koji se tiču Njemačke.

BIT HRVATSKOG PITANJA I NJEGOVO EUROPSKO ZNAČENJE

Tako zvana jugoslavenska država sagrađena je na dvjema izmišljotinama (fikcijama): prvi, da su Hrvati i Srbi jedinstven narod, a drugo, da Hrvati žele ovu državu. Povrh toga beogradski vlastodržci šire po svietu neistinu, da Srbi imadu u toj državi veliku većinu, a Hrvati da su u manjini. Prema tome su prisiljeni podložiti se probitcima većine. Naročito tvrde, da su Srbi osim toga važan vojnički i gospodarski činbenik, dok bi Hrvati bili naprotiv neznatni i nevažni. Ništa nije netočnije nego li ovakvo mišljenje.

1. HRVATI I SRBI NISU JEDAN NAROD

Poviest, uljudba (kultura) i rasa učiniše od Hrvata samorodnu narodnostnu ličnost (individualnost), koja se više ne da zatajiti ni uništiti.

Na svršetku šestog stoljeća naselili su Hrvati svoju današnju domovinu kao politički i vojnički oblikovani (organizirani) narod; u sedmom stoljeću osnovali su nezavisnu državu, koja je u 10. stoljeću bila poznata kao moćna država. Od vremena seobe naroda pa do godine 1918. živjeli su Hrvati kao državna i

narodna jedinica pod svojim prastarim imenom, a da nitko nije posumnjao, da su oni jedan narod, i da bi uztvrdio, da su tek dio jednog drugog naroda. U svojoj poviesti Hrvati nisu kroz 13 stoljeća nosili nikakvo drugo ime osim hrvatskoga i nije ih nitko nazivao Srbima ili Jugoslavenima. Narod, koji je u tisućgodišnjoj prošlosti našao svoj izraz i oblik, nije mogao svoje ime napustiti i drugim ga zamieniti, što u našem slučaju ne predstavlja drugo, nego krivi zemljopisni pojam.

Takva preinaka narodnosti već je i za to nemoguća, jer bi značila podpuno razaranje svih ćudorednih (moralnih) i imućstvenih vrednota hrvatskog naroda. Već prije tisuću godina odlučio se hrvatski narod na zapadnu uljudbu (kulturu) i obrazovanost (civilizaciju). Stojeći na granici Zapada i Iztoka preuzeo je i najteže žrtve, branio je kroz stoljeća uspješno tu uljudbu od bizantinskih i turskih provala ne samo za vlastiti probitak (interes), nego i za probitak čitave Europe. Preko tisuću godina stoje Hrvati na jednoj, a Srbi na drugoj strani, kao susjedi odieljeni jasno označenom crtom, koja je ujedno granica između Iztoka i Zapada. U tih tisuću godina nisu ni jednom pokušali, da se sa Srbima ujedine u zajedničku državu ili čak u jedan narod, jer zato nisu postojali nikakovi preduvjeti. Tu činjenicu ne će moći izmieniti ni labav ni nasilan pokušaj mirovnog diktata, koji je u ovom, kao i u svim ostalim slučajevima, beztemeljan i silovit. Već su davno prošla vremena, kada se jedan cio narod mogao iz temelja promieniti i odnaroditi. To je naročito tamo nemoguće, gdje — kao kod Hrvata — postoji uljudba, koja je kroz stoljeća stvarala nadvremenske vrednote i sačuvala narodnost, a napose književnost, u kojoj se kroz dugi niz stoljeća odrazila narodna osobitost prenoseći narodnu sviest od koljena na koljeno. Takve

uljudbene vriednosti ne mogu se nadomjestiti praznim oblicima (formulama) izmišljenim u prolaznom razdoblju političkog i kulturnog propadanja Europe.

Možda nije svima poznato, da su kod stvaranja protuprirodnog jugoslavenskog imena i kod širenja jugoslavenskih misli prvotno i odlučno sudjelovali Habsburgovci. U nastojanju, da sprieče buđenje naroda, i u uvjerenju, da se ne će moći za dalekosežne osnove svoje balkanske politike poslužiti Hrvatima, koji su opozicionalci, zanosili su se mišlju da stvaranjem raznorodne jugoslavenske države u sklopu Habsburžke monarhije, kako u općoj državi u velikom, tako pojedine narode, u borbi jednih protiv drugih, izigraju. Tako je najodličniji prvoborac jugoslavenske misli kod Hrvata đakovački biskup Strossmayer bio onaj, koji je sa svog položaja habsburžkog dvorskog kapelana bio postavljen na biskupsku stolicu. Kroz više desetljeća, sve do kraja prošlog stoljeća bila je jugoslavenska misao oružje bečke politike; uplivni bečki krugovi zanosili su se njome, pače i za vrieme svjetskog rata. U hrvatskom narodu međutim nije se ova misao nikada mogla ukorieniti. Izuzevši mali dio inteligencije, ponajviše tuđinske krvi, hrvatski je narod, a prije svega hrvatsko seljačtvo, odklonio jugoslavenstvo sa svom odlučnošću. U širokim slojevima hrvatskog naroda nikada nije postojala neka obća slavenska sviest, koja bi se mogla ozbiljno suprotstaviti hrvatskoj narodnoj sviesti. Ovi slojevi ne osjećahu se nikada kao pripadnici Slavenstva, te su odklonili, po svome osjećaju, kao nešto tuđe i opasno, slavensku i jugoslavensku promičbu, koju su u zadnjem stoljeću vršili Prag, Moskva i Beograd. Ova neoboriva činjenica pruža nam daljnji dokaz, da Hrvati uobće i nisu slavenskog, nego gotskog podrijetla, tvrdnja koja je već

ozbiljno razpravljena.

Srž i bitnost hrvatskog pitanja je dakle u ovome:

Hrvati kao narod, sviestan svoje tisućljetne narodne osobitosti, ne mogu i neće napustiti nikada svoj narodnostni individualitet i suprotstavit će se svome uništavanju bezuvjetno svim razpoloživim sredstvima. Ova životna volja hrvatskog naroda je činjenica, koju ne mogu uzdrmati nikakva obrazlaganja ni tumačenja, a ni dokazi; to je činjenica izvan svake razprave i nije pristupačna drugim tvrdnjama. Eto, tako se samim životom opovrgavaju razlozi pobjedničkih sila u svjetskom ratu, a to tim prije, što iza nastojanja oko čuvanja stanja stvorenog u Versaillesu stoji čista sebičnost.

2. HRVATI NE PRIZNAJU JUGOSLAVENSKU DRŽAVU

Iz činjenice, da su Hrvati samostalna narodnost, a ne dio tobožnjeg jugoslavenskog naroda, sliedi druga nužna činjenica, da se Hrvati s jugoslavenskom državom ne suglasuju, već je odbijaju sa svom odlučnošću. Ta je država osnovana protiv volje hrvatskoga naroda; izaslanstvo zagrebačkog Narodnog vieća, koje je 1. prosinca 1918. u Beogradu proglasilo ujedinjenje Hrvatske i Srbije, nije za to imali nikada punomoći od hrvatskog naroda. Odmah iza nekoliko dana nakon osnutka države morao se je strojnim puškama slomiti odpor Hrvata u Zagrebu. Tadanji vođa pretežne većine Hrvata Stjepan Radić uputio je godine 1919. mirovnoj konferenciji predstavku podpisanu od više stotina tisuća podpisnika, tražeći osnivanje nezavisne države Hrvatske. Saveznici su unatoč toga silom proveli ujedinjenje sa Srbijom. Time je Hrvatska bačena u zbrku i podpuni balkanski kaos, koji je bio prepun političke i privatne

amoralnosti, gdje je nered i korupcija vladala redovitom državnom upravom, a nećudorednost je bila ideal privatnog života.

Sve da se i ne ponavljaju grozote, koje je Srbija počinila minulih osamnaest godina pod zaštitom, te s materijalnom i moralnom pomoći Francuzke nad hrvatskim narodom, a što je već više puta sa hrvatske strane dokazano i opetovano, svakome će biti jasno, da se hrvatski narod ne će podvrći ovakvome stanju.

Od godine 1918. sve su političke manifestacije i događaji dokazali nepokolebivu volju hrvatskog odpora protiv tuđinske srbske vladavine. Ovaj odpor ne smjera samo na ublažavanje, nego i na konačno zbacivanje tuđinske vladavine, kao i na razpadanje tako zvane jugoslavenske države. Zbog toga hrvatsko pitanje nije samo unutarnje pitanje Jugoslavije, nego i pitanje međunarodne politike, a kao takvo više puta i opetovano već se i pokazalo.

3. BROJČANI ODNOS IZMEĐU HRVATA I SRBA

Hrvatsko pitanje je otvoreno i goruće prije svega zbog toga, jer se uništenju hrvatske narodnosti suprotstavljaju ne samo jake duhovne snage nego i značajna brojčanost Hrvata. Radi toga tim manje može Srbija Hrvatstvo raztočiti, kao što na primjer ne mogu ni Česi tri i po milijuna sudetskih Niemaca, koje su saveznici isto tako velikodušno gurnuli u ždrielo, kao što su Hrvate Srbima.

Beogradska vlada prikazuje stvar svagdje u inozemstvu kao da ima samo dva i po milijuna Hrvata, ali zato sedam i po milijuna Srba. Slične izvještaje šalje Beograd svima brojitbenim uredima

i uredničtvima u inozemstvu, kako bi vanjski sviet uvjerio, da bi Srbi bili, s obzirom na brojčano stanje, činbenik s kojim bi se moralo računati, a Hrvati da su zbog brojčanog stanja naroda neznačajni i nevažni. To naravno ne odgovara istini niti po službenim statističkim podatcima, iako su svi podatci podpuno nepouzdani i temelje se na krivotvorenim brojkama. Zaista ima pet i pol milijuna katoličkih i muslimanskih Hrvata, dakle više nego pravoslavnih koje Beograd sve proglasuje Srbima, iako to nisu. Ovi brojevi uzeti su iz bezpriekornih statističkih vrela. Kad bi to bilo drugčije i kad bi Hrvati predstavljali brojčano tako slabu skupinu, kao što to Srbi u inozemstvu prikazuju, to bi Beograd s tim ogromnim sredstvima, koja mu zahvaljujući francuzkoj podpori stoje na razpolaganju, već odavno svladao tu slabu skupinu, a hrvatsko pitanje postojalo bi još i danas isto onako kao na primjer slovensko.

4. VOJNIČKO ZNAČENJE HRVATSKE

U međunarodnoj politici računa se s tako zvanom jugoslavenskom državom kao sa značajnim vojničkim činbenikom (faktorom). Ta važnost ne počiva toliko na samoj jugoslavenskoj državi kao takvoj već pretežno na hrvatskom dielu ove države. Vojnički značaj hrvatskih zemalja počiva na njihovom zemljopisnom položaju. Zemlja nastanjena Hrvatima leži s ove strane crte, koja odvaja truplo europskog kontinenta od Balkanskog poluotoka, između velike dunavske nizine i Balkana sa značajnim plovnim riekama Dravom, Savom i Dunavom, te Drinom, Bosnom, Neretvom, Vrbasom i Unom, koje otječu s bosanskih i dinarskih planina. Na drugoj strani spušta se Hrvatska k Jadranskom moru, koje ju spaja s jednom

od najrazvijenijih obala zemaljske kugle, sa Sredozemnim svietom. Taj geopolitički položaj već je u prijašnjim vremenima uvjetovao političko-vojnički značaj hrvatske države, a i danas se ovdje križaju značajni vojnički i politički probitci. U slučaju rata ne će biti bez značaja na čijoj će strani stajati hrvatski narod — a on će bez sumnje i prirodno stajati na strani neprijatelja Srbije.

Strategijsko-vojnički značaj hrvatskog životnog prostora još je pojačan ratničkim vrlinama hrvatskog naroda. Ni najmanje ne bi odgovaralo osjećaju uljudnosti, da sami o tome nešto spominjemo. Neka bude dozvoljeno, da se pozovemo na prosuđivanja drugih, koji nijesu imali samo prilike uvjeriti se o tome prema vlastitom osvjedočenju, već koji su ujedno stvarni i mjerodavni promatrači. Pruski kralj Fridrih Veliki nazvao je Hrvate nenadmašivim majstorima u "stranačkim ratovima" (Parteigegnerkrieg). On je to izjavio na temelju vlastitog vojničkog izkustva. Poviest poznaje sudjelovanje Hrvata u tridesetgodišnjem i sedmogodišnjem ratu, i uvijek to naročito iznosi i naglašava. U tridestgodišnjem ratu ubrali su Hrvati pod vodstvom slavnog vojskovođe Isolania pobjedničke lovorike. U premoćnim višestoljetnim ratovima s Turcima dobila je Hrvatska naziv "*Antemurale Christianitatis*" (predziđe kršćanstva). Nisu se manje iztakli Hrvati u napoleonskim ratovima. Od samog Napoleona potječu rieči: "*Les Croates, se sont les premiers soldats du mon-de*". Hrvatske čete, koje su se u godini 1809. u Lici borile protiv Marmonta, u tolikoj su mjeri zadivile Napoleona, da je upravo zbog toga pri kasnijem sklapanju mira zahtievao, da mu se ustupi Lika.

U ratu protiv Napoleona u godini 1809. bijaše Madžarska zastupana s jednim postotkom, Austrija s četiri postotka, a

Hrvatska s jedanaest postotaka svoga pučanstva. Za vojničke sposobnosti hrvatskog naroda značajno je, da je uža Hrvatska (bez Dalmacije, Bosne i Hercegovine) u savezu Austro-ugarske monarhije, davala najveći postotak viših časnika, i to petnaest posto, dok je njeno pučanstvo iznosilo samo pet posto cjelokupnoga broja pučanstva Monarhije. Tako je iz seljačke obitelji Knežević iz Like poteklo sedam generala, od toga dva viteza reda Marije Terezije. Iz obitelji Grivičić poteklo je šest generala, iz obitelji Rukavina četiri generala, a iz obitelji Filipović tri generala, i t.d. Češće se događalo, da je jedno te isto selo u istom naraštaju dalo tri ili četiri generala.

Ove vojničke vrline Hrvata održale su se do danas. To dokazuju vojnički uspjesi Hrvata u svjetskom ratu. I ovoga puta bila je Hrvatska po broju generala izpred ostalih naroda Austro - ugarske monarhije. U godini 1914. bilo je trideset hrvatskih generala i dva admirala, a prvog siečnja 1917. godine popeo se taj broj na šezdeset generala, koji su potjecali iz uže Hrvatske (bez Dalmacije, Bosne i Hercegovine). Među njima nalazio se je i vojskovođa Borojević, koji je za cielo vrieme rata vodio vrhovno zapovjedničtvo bojišta na Soči. Beogradski vlastodržci, koji poznaju te vojničke sposobnosti hrvatskog naroda isto toliko kao i volju Hrvata za slobodom i nezavisnošću drže, da bi vojnički odgoj hrvatskog podmladka bio zaista opasnost za državu. Iz tih razloga stvarno je bio onemogućen Hrvatima pristup u Vojnu akademiju, dok istodobno svi stariji časnici ili nisu bili primljeni u jugoslavensku vojsku ili su naknadno iz nje uklonjeni, da tako zakržlja velika vojnička predaja hrvatskog naroda. Hrvatski oslobodilački pokret pobrinuo se putem ustaškog pokreta za to, da narod ne ostane bez svakog častničkog naraštaja. Zbog svog

područja, koje je sasvim zaokruženo sa stratežkog gledišta, predstavlja jednu zatvorenu jedinicu, a i zbog svojeg naročitog geopolitičkog položaja, kao i zbog svojih nasljednih vojničkih vrlina, imat će Hrvatska kao vojni saveznik uviek značaj, koji, zbog poslovično hrvatske vjernosti prema savezniku, biva još i povećan. Jugoslavija se ne će nikada i ni pod kojim okolnostima moći poslužiti vojničkom snagom hrvatskog naroda, niti izkoristiti hrvatsko područje za operacionu bazu, jer bi se u tom slučaju cjelokupni hrvatski narod uzprotivio kao jedan čovjek.

5. GOSPODARSKO ZNAČENJE HRVATSKE

Gospodarsko značenje jugoslavenske države počiva u prvom redu na gospodarskoj snazi Hrvatske. Hrvatska ima dovoljno zemlje, koja je plodna s toliko živežnih namirnica svake vrsti, da može podmiriti potrebe sveukupnog pučanstva unatoč toga, što država zadnjih osamnaest godina nije ništa poduzimala za unapređenje obradivog tla. Poboljšanjem tla i trajnom njenom obradbom mogla bi se žetva veoma lako udvostručiti, a poljoprivredne grane, do sada zapuštene, mogle bi se unaprieditи.

U srednjoj Europi Hrvatska je najbogatija zemlja šumama. Pod šumom je 4.176.798 hektara tla, koje daje obilno tvrdog i mekog drveta za razne gospodarske svrhe. Skoro sveukupan izvoz drva Jugoslavije dolazi iz hrvatskih zemalja. Hrvatske šume daju godišnje tri milijuna kubičnih metara građevnog drveta i četiri milijuna drveta za gorivo. Poznato je, da je slavonska hrastovina, zbog svoje kakvoće, najviše tražena na svim svjetskim tržištima. Hrvatsko područje veoma je bogato ugljenom i rudama. Unatoč nedovoljnog izkorištavanja rudnog

bogatstva proizvode se u Hrvatskoj veće količine kamenog uglja, crnog uglja, lignita, željezne rude i bauksita, a zatim manje količine asfalta, mangana, broma i žive. Osim tih ruda ima u Hrvatskoj i podzemnog plina i ulja, u prvome redu kod Uljanika (Međumurje), ali su ta važna nalazišta do sada ostala neizkorištena.

Ako se još uzme u obzir izvoz stoke, peradi i jaja iz Jugoslavije koji skoro izključivo dolazi iz hrvatskih zemalja (osim svinja, kojima je Srbija bogata), očito je, da je Jugoslavija postala gospodarski činbenik uslied njenog hrvatskog sastavnog diela, te da je Hrvatska bez svake sumnje gospodarski sposobna za život. Brojčani vojničko-politički i gospodarski odnos između Hrvatske i Srbije prema tome je takav, da izključuje svaku mogućnost uključenja hrvatstva pod srbstvo. U svojoj borbi rotiv srbskog gospodstva i jugoslavenske države Hrvati imaju stvarne preduvjete za uspjeh, što hrvatskom pitanju daje njegovo europsko značenje.

Drugo poglavlje

NARODNI PROSTOR HRVATA

Prije upada Turaka, za vrieme narodne dinastije i za vrieme personalne unije s Madžarskom, pružala se Hrvatska od rieke Mure, Drave i Dunava na sjeveru do rieke Drine i Crne Gore na iztoku i Jadranskog mora na jugu. Kad je moćno osmanlijsko carstvo neodoljivo prodrlo u srednju Europu, pomicala se iztočna i južna granica Hrvatske sve više prema sjevero-zapadu, dok nije u vrieme najvećeg uzpona osmanlijske države Hrvatske bila ograničena na najuže područje između Save i

Drave s uzkim izlazom na jadransku obalu duž kranjske granice. Ovi predjeli nazivani su u poviestnim izpravama kao: "*reliquiae reliquiarum incliti olim regni Croatiae*". U tom obsegu Hrvatska je izdržala više stoljeća u najtežim borbama s Osmanlijama i tako je ostalo u sjećanju naroda ime hrvatsko ograničeno ovim uzkim prostorom. I politički samostalno hrvatsko kraljevstvo obuhvatalo je od toga vremena u biti samo tu osakaćenu Hrvatsku, budući da su Habsburgovci i Madžari znali zapriečiti uključenje područja ponovno osvojenog od Turaka. Ta područja su dapače pod raznim pokrajinskim imenima neposredno pripojena Austriji i Madžarskoj.

Hrvatska se zapravo ne sastoji samo iz malog područja do 1918. godine autonomne banovine Hrvatske (sa Slavonijom i Sriemom), koja je kao takva većinom naznačena na zemljopisnim kartama, već iz svih njenih poviestnih sastavnih dielova. Taj prostor obuhvata preko 100.000 km . Hrvatstvo ima na te krajeve ne samo poviestno pravo, već i živo pravo u sadašnjosti, jer u njima živi hrvatski narod u neprekidnom narodnosnom kontinuitetu, i tvori kao izkonski živalj znatnu većinu. Nehrvatske narodne skupine, koje u ovim pojedinim pokrajinama nalazimo kao narodne manjine, prodirale su u zatvoreno hrvatsko područje kao razpršene skupine, djelomice za vrieme Turaka, a djelomice u najnovije vrieme, po jednoj politički proračunatoj kolonizatorskoj osnovi. Svoju pripadnost hrvatstvu i svoju volju za ujedinjenje u jednu nezavisnu državu Hrvatsku dokazalo je s ogromnom većinom pučanstvo svih tih pokrajina u svakoj danoj prilici.

Ako se dakle u inozemstvu čuje prigovor, kao da bi Hrvatska zbog svog odviše malog područja bila nesposobna za samostalan život, to je prigovor, koji je, što se samo po sebi

razumije, potaknut i razglašen od strane Srba uslied nepoznavanja pravog stanja, i to zbog toga, što se pod Hrvatskom razumieva samo ona na zemljopisnim kartama naznačena banovinska Hrvatska.

Treće poglavlje

CILJEVI HRVATSKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

Hrvatski oslobodilački pokret nastoji oko uzpostave slobodne i nezavisne hrvatske države na cjelokupnom povjestnom i narodno zaokruženom području hrvatskog naroda. Ovaj pokret teži za ovim ciljem, budući da on odgovara volji cjelokupnog hrvatskog naroda i njegovim životnim potrebama i jer hrvatski narod na to imade neprieporno pravo, te nitko nije ovlašten da mu to pravo pod bilo kakvom izlikom uzkrati.

To je cilj hrvatskog oslobodilačkog pokreta, za koji su tisuće i tisuće hrvatskih boraca žrtvovali svoj život, slobodu, zdravlje ili imetak. Iz prozirnih razloga oklevetali su neprijatelji hrvatski oslobodilački pokret i tvrdili, kao da bi on bio u službi ove ili one susjedne države ili da se bori za politički il dapače teritorijalni probitak nekog tuđeg naroda, ali događaji zadnjih godina kaznili su ih kao lažce. Naravno, da hrvatski narod traži u svojoj borbi za slobodu prijatelja, jer se još nikada ni jedna nacija iz sličnog položaja nije barem bez moralne podpore izvana mogla sama osloboditi. Iz toga se pak nikako ne smije zaključiti, da se hrvatska oslobodilačka borba vodi za probitak bilo koje strane države ili dapače, da je od takve upravljana.

Hrvatski narod vodi svoju borbu ponajprije za svoj vlastiti probitak. Pored toga upotrebljava sva sredstva, koja mu stoje

na razpolaganju i kojima su se do sada svi narodi uspješno poslužili i oslobodili iz sličnog položaja. Težka je to borba, pogotovo radi velikih zaprieka, o kojima će se još govoriti. Unatoč toga ova borba dovela je već do bitnih uspjeha i — mi u to vjerujemo nepokolebivo — konačni uspjeh ne će izostati.

Kada Srbi u vanjskom svietu nastoje umanjiti izglede na uspjeh našeg oslobodilačkog pokreta, oni nas predstavljaju, kao da bi Hrvati bili kao narod mekušci bez odporne snage i nesposobni, da provedu neko zamašnije djelo, kojim bi sebe oslobodili, dok Srbi ističu, kao da bi oni bili izvanredno sposoban i pronicav vojnički narod. Mi smo već naglasili vojničke vrline hrvatskoga naroda, koje se ne mogu poreći ni s koje strane. Ovo je dostatan dokaz, da se obezkriepe gornja omalovažavanja. Kad bi hrvatski narod bio doista narod mekušaca i slabića, kako bi onda on mogao u najtežim borbama protiv susjednih velevlasti cielo tisućljeće neprekidno održati kao autonomna politička jedinica pod vodstvom svog naročitog sloja svoju državnu i narodnu ličnost i stalnost svoga kulturnog razvitka, dok su svi narodi njemu na iztoku, dapače svi manji narodi Europe, kroz dugi niz vremena tonuli u potpuno robstvo i bili protkani slojevima tuđe krvi?

Kako bi bio mogao prije svega hrvatski narod odoljeti turskoj najezdi, kojoj su podlegli svi narodi na Iztoku već kod prvog sukoba? I u svjetskome ratu okušana vojnička vrlina Hrvata dokazuje, da velika ratnička predaja (tradicija) hrvatskog naroda živi također i u sadašnjem naraštaju.

Što su Hrvati godine 1918. pali u robstvo, dogodilo se u svakom pogledu iz razloga, koji su bili izvan moći hrvatskog naroda. Hrvati su tada bili razoružani, ali ne kao Hrvati, nego

kao sastavni dio centralnih vlasti, i to ne od Srba, nego od armija saveznika, koji su Hrvatsku zaposjeli na temelju sklopljenog primirja sa centralnim velevlastima. Rame uz rame s njemačkim drugovima borili su se hrvatski vojnici do zadnjeg časa na svim bojištima. Kad su se na temelju ugovora o primirju vratili kući, našli su tamo savezničku vojsku. Samo zaštiti ovih vojska može se pripisati, da je zagrebačko Narodno vieće, koje je bilo stvoreno *ad hoc* u glavnom kao družtvo slobodnih zidara pod njihovom zaštitom, a protiv volje hrvatskog naroda, moglo proglasiti ujedinjenje Hrvatske sa Srbijom. Srbska vojska nije igrala nikakvu ulogu kod ovih događaja, jer tada još zapravo nije postojala. Povratila se je tek kasnije pod zaštitom saveznika, nakon što je bila obnovljena poslije sklapanja ugovora o primirju. Tako je bila Hrvatska poslije svjetskog rata razoružana isto kao i Njemačka, Austrija, Madžarska i Bugarska. Dok su Njemačka i ostale države ostale nezavisne, Hrvatska je, iz razloga, koje smo naveli već na početku ovoga spisa, postala sastavni dio jugoslavenske države pod vrhovničtvom Srba, tako, da nije dobila ni vlastitu samoupravu. Nacionalne vlade zemalja, koje su pobieđene u svjetskome ratu, mogle su kasnije razkinuti okove mirovnog diktata, te se ponovno naoružati. U Hrvatskoj bijaše svaka mogućnost ponovnog naoružanja osuđena na neuspjeh. Bez oružja naravno ne može podjarmljeni narod postići svoju slobodu, niti provesti ma koju veliku i uspješnu djelatnost. Tako je Hrvatima kao jedini otvoreni put preostao put revolucionarne djelatnosti i revolucionarnog naoružanja, put, koji je inače Europi poznat kao ustaško banditstvo, a čiji su zastupnici bili proglašeni razbojnicima. Od nove Njemačke mogao bi hrvatski narod očekivati puno razumievanje za svoju

junačku borbu protiv Versaillesa.

Tko se za to zanima, može se uvjeriti po brojitbi, da je zadnjih osamnaest godina u većim ili manjim revolucionarnim djelatnostima palo na tisuće hrvatskih boraca za slobodu. Preko ovih djelatnosti prisiljena je strahovita tiranija na uzmak, a ona je u Jugoslaviji bila uperena protiv Hrvata, dok je neprijateljsko gospodstvo bilo tako uzdrmano, da danas revolucionarna Hrvatska ide u susret konačnom revolucionarnom djelu. Nakon što je borba ustaša stvorila za sve to preduvjete može samo ona završiti pobjedom i oslobođenjem. Tko poznaje sve te činjenice, koje dosta jasno govore, ne će ni malo povjerovati objedama, da je hrvatski narod nesposoban za samoobranu.

Četvrto poglavlje

NEPRIJATELJI HRVATSKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

1. SRBSKA DRŽAVNA VLAST

Da bi se moglo podpuno ocieniti težkoća hrvatske oslobodilačke borbe, moramo to pitanje preko njenih protivnika podvrgnuti bližem izpitivanju. Na prvome mjestu stoji srbska državna vlast, koja je s mehaničkim sredstvima, koja joj stoje na razpolaganju, uz veliki napor radila na rušenju hrvatskog pokreta. Hrvatsko-srbska međusobna razračunavanja općenito su poznata, tako da ne trebamo na ovome mjestu u njih pobliže ulaziti. Nezavisno od srbske državne sile stoje hrvatskom oslobodilačkom pokretu i druge sile na putu, koje su snažne i razpolažu ogromnim sredstvima, koja bezobzirno upotrebljavaju protiv hrvatskog pokreta. Sa

Srbstvom samim i srbskom državom ne bi Hrvatima bilo težko obračunati, ali njihovi pomagači sjede na najbolje utvrđenim položajima, koje hrvatski oslobodilački borci moraju osvojiti.

2. MEĐUNARODNO SLOBODNO ZIDARSTVO

U inozemstvu se veoma malo znade, kakvu ulogu igra slobodno zidarstvo u Jugoslaviji. Tko to pitanje pobliže izpita, uvidjet će, da je ciela državna vlast u rukama slobodnih zidara. Slobodno zidarstvo je za vrieme svjetskog rata izmislilo osnivanje Jugoslavije. Ono je organiziralo i podržavalo u tu svrhu u inozemstvu za vrieme svjetskoga rata "Jugoslavenski odbor", koji je bio prva klica Jugoslaviji, a ono stalno pod gospodujućim utjecajem uplivnog englezkog slobodnog zidara, mrzitelja Niemaca, Wickhama Steeda. Zagrebačko Narodno vieće, koje je osnovano u listopadu godine 1918. u Zagrebu i koje je proglasilo ujedinjenje sa Srbijom, bilo je također tielo podpunoma u vlasti slobodnih zidara. Međunarodno slobodno zidarstvo drži jugoslavensku državu kao svoju vlastitu tvorevinu čvrsto u rukama. Sve ličnosti, koje su od osnivanja države do danas imale značajan politički ili samo važniji upravni položaj, bile su članovi loža. Vrhovni pokrovitelj jugoslavenskog slobodnog zidarstva je dinastija Karađorđevića, a vladar nosi u pravilu čast velikog meštra jugoslavenskih loža. Ova činjenica vrši na vanjsku i unutarnju politiku Beograda odlučan utjecaj. Pred nekoliko godina nastojalo se je, da se ujedine jugoslavenske i bugarske lože u jednu jedinstvenu organizaciju. I vojnu diktaturu proglasio je kralj Aleksandar godine 1929. uz predhodno odobrenje slobodnog zidarstva. Koncem godine 1928. posjetio je Pariz, da bi došao u osobni

doticaj sa službenom Francuzkom i s velikom ložom Grand Orient. Malo poslije toga objavljen je u službenom glasilu slobodnog zidarstva "Cercle" zaključak, da slobodno zidarstvo mora pod svim okolnostima poduprieti, zbog probitka i održanja jugoslavenskog jedinstva, politiku kralja Aleksandra. Nakon toga usliedio je proglas kraljeve diktature. Samo se po sebi razumije, da je i jugoslavensko, kao i međunarodno slobodno zidarstvo uočilo i pratilo budno hrvatski oslobodilački pokret, koji se borio protiv slobodno-zidarske Jugoslavije. Ono je pokušavalo u samoj zemlji svakog Hrvata, o kome se predpostavljalo da je imao neki, pa makar i najmanji udio u oslobodilačkom pokretu, podpuno uništiti, dok je u inozemstvu, naročito u tako zvanim demokratskim državama, pomoću tamošnjeg novinstva, koje je bilo podpuno u njihovim rukama, širilo najlažljivije i najbezstidnije izmišljotine o oslobodilačkom pokretu i njihovim borcima.

Slobodno zidarstvo nije napadalo one hrvatske stranačke političare, koji su zastupali zahtjev za autonomiju Hrvatske u okviru jugoslavenske države na temelju demokracije, jer su oni djelomično i sami bili saveznici Židova i slobodnog zidarstva. Njihova djelatnost bila je uperena izključivo protiv našeg pokreta za nezavisnošću, koji nije ni slobodnozidarski ni demokratski, već se bori za podpuno oslobođenje Hrvatske i za izgradnju unutarnjeg reda i poredka na zdravim nacionalističkim načelima, pomoću kojih bi za uviek bio izključen svaki utjecaj židovsko-slobodnozidarske demokracije.

3. ŽIDOVSTVO

Danas se u Hrvatskoj nalazi skoro sveukupno novčarstvo i gotovo sva trgovina u židovskim rukama. To je bilo moguće samo zbog povlašćivanja od strane države, koja je vidjela u tome sjedne strane jačanje židovstva odanog Beogradu, a s druge strane slabljenje hrvatske narodne snage. Židovstvo je s velikim veseljem pozdravilo osnivanje tako zvane jugoslavenske države, jer im hrvatska narodna država ne bi nikad tako odgovarala kao Jugoslavija, država raznih naroda! U narodnostnom metežu leži Judino carstvo, tu se može židovstvo kao novčano jak i prividno odan elemenat državnoj vlasti dodvoriti i zadobiti naklonost vlastodržaca. Hrvatska narodna država nije se svidjela židovstvu i iz razloga, jer je osnivač modernog hrvatskog nacionalizma dr. Ante Starčević, bio otvoreni protivnik židovstva (antisemita). I doista, Jugoslavija se razvila onako, kao što su to Židovi predvidjeli, u pravi Eldorado židovstva zbog podmitljivosti javnoga života u Srbiji. Ono je bilo veoma zahvalno Beogradu za pruženo zaštitničtvo na taj način, da je od hrvatskog naroda ukradeni kapital upotriebilo za borbu protiv hrvatskog oslobodilačkog pokreta. U svakoj prilici očitovalo je židovstvo u Hrvatskoj na njemu svojstven i bučan način svoju odanost jugoslavenstvu i državnom jedinstvu, da bi u inozemstvu stvorilo dojam, kao da su Hrvati zadovoljni svojom sudbinom. Pri izborima od 5. svibnja godine 1935., gdje je, kako je to poznato, glasovanje bilo javno, glasovalo je ukupno židovstvo Hrvatske za državnu listu, a protiv hrvatske narodne liste. Oduševljenje Židova za Beograd i Jugoslaviju tako je veliko, da su Židovi svoju prvu zašumljenu površinu u Palestini nazvali "Šuma kralja Petra Karađorđevića".

U židovsko-slobodnozidarskim rukama nalazi se u Hrvatskoj i sveukupno novinstvo, budući da je, kao što je poznato, nakon uvođenja vojne diktature godine 1929. hrvatsko novinstvo bilo zabranjeno i uništeno. To novinstvo služi prije svega tome, da se bori izravno ili neizravno protiv pokreta za hrvatsku nezavisnost, a s druge strane za to, da inozemstvu prikaže javno mišljenje Hrvatske u patvorenom svietlu. Naročito se upotrebljavaju drzka krivotvorenja protiv Njemačke. Židovsko slobodnozidarsko novinstvo neprekidno napada Njemačku, njemački narod i nacionalsocializam, a nakon toga pojavljuju se predstavnici Beograda i prikazuju, kao da se radi o novinstvu iz Hrvatske, te da su prema tome Hrvati neprijateljski razpoloženi protiv Niemaca. Oni prešućuju nešto, što sami vrlo dobro znaju, da se ovdje ne radi o hrvatskom već o židovsko-slobodnozidarskom novinstvu, koje ne samo da s pravim hrvatstvom nema nikakve veze, nego je upravo neprijateljski razpoloženo prema Hrvatima i stoji u službi Beograda. Povrh toga prešućuju činjenicu, da se u Jugoslaviji zbog uvedene cenzure i onako ništa ne smije pisati, što beogradskim vlastodržcima ne odgovara.

4. KOMUNIZAM

Komunizmu nije uspjelo prodrieti u široke slojeve hrvatskog naroda. Beograd se brine za to, da na Sveučilištu u Zagrebu uči na državni račun veliki broj komunistički zaraženih srbskih sveučilištaraca. U zajednici sa Židovima vrše oni u Hrvatskoj komunističku promičbu, očituju se u svakoj prilici za komunizam i nastoje na taj način krivotvoriti stav hrvatskih nacionalističkih sveučilištaraca pred inozemstvom. Osim toga

beogradski su vlastodržci postavili na vrhove nekih vrlo važnih upravnih mjesta u Hrvatskoj iztaknute komunističke ideologe. Premda su ovi kao takvi vrlo dobro poznati, vrše unatoč svojih visokih državnih služba potajnu, a često i javnu komunističku razarajuću djelatnost na taj način, što podržavaju i ureduju priličan broj časopisa, koji su uređivani u marksističko-boljševičkom smislu, a služe prije svega za komunističku promičbu među intelektualcima. U zadnje vrieme poduprla je beogradska vlada aktivno marksističko-komunističke radničke saveze u Hrvatskoj novčanim podporama, da bi ih zaštitila od razpada i pripojenja Hrvatskom radničkom savezu, u kojemu je sakupljeno oko 80% sveukupnog hrvatskog radničtva.

Na prvi pogled izgleda paradoksalno, da beogradski vlastodržci, koji su zabranili komunističku stranku Jugoslavije, koji nisu priznali Rusiju, koji u svietu važe kao protivnici boljševizma, baš njega podupiru u Hrvatskoj. Ovaj prividan paradoks bit će razjašnjen prikazom poližih okolnosti. Činjenica je, da Beograd nastoji pod svaku cienu uništiti hrvatski nacionalizam, koji se nalazi u stalnom porastu i koji je za obstanak države postao izravna opasnost. Nakon što su se sve dosadašnja nastojanja izjalovila, gleda se u Beogradu na komunistički pokret kao sredstvo, koje će podkopati hrvatski nacionalizam. Nezavisno od toga, a i nezavisno od različnih družtvenih nazora beogradskih vlastodržaca i komunista, postoji medu njima napadna suglasnost u shvaćanju narodnostnih (nacionalnih) pitanja u jugoslavenskoj državi.

Komunisti Jugoslavije bili su od uviek najbolji "Jugoslaveni", i to zbog toga, što jugoslavenstvo odgovara komunističkoj ideologiji o stvaranju narodnostno pomiešanih državnih oblika (državnih organizacija), na kojemu načelu počiva i Sovjetsko

carstvo. Komunisti su odmah prihvatili jugoslavensku borbu, te su već 1918. godine, dok je još stvaranje države bilo vidljivo tek u mutnim obrisima nazvali svoju stranku "Komunistička partija Jugoslavije" isto onako, kao što su i Židovi primili ovu državu i ovo ime s najvećim veseljem. Komunizam i židovstvo u tom pogledu podpuno se podudaraju i zajednički rade protiv narodnog (nacionalnog) oslobođenja Hrvatske. Osim toga stoji i Kominterna u ovom slučaju na podpuno izpravnom stanovištu, da se boljševički ciljevi mnogo lakše postizavaju u jednoj nesređenoj, podmitljivoj i uslied hrvatsko-srbske suprotnosti razdrmanoj državi, nego u narodnostno čvrstoj hrvatskoj državi, čije narodnostno jedinstvo, zdravo seljačtvo, jaka srednjoeuropska uljudbena predaja (kulturna tradicija) i poviestno poslanstvo (misija) jesu tvrđava Zapada protiv boljševizma. Zbog toga se zalažu boljševici za održanje jugoslavenske države, te se bore s upravo neizmjernom mržnjom protiv našeg narodnog pokreta za nezavisnošću. Iz tih razloga je i odveć razumljivo, zašto su beogradski vlastodržci gledajući sa svog uzkog vidokruga podnosili, dapače i poduprli marksizam i komunizam u Hrvatskoj. S druge strane i pravi razlog, zbog kojeg Jugoslavija nije još uzpostavila diplomatske odnose sa Sovjetskom Rusijom, leži negdje drugdje, a ne tamo, gdje se to obično predpostavlja. U pravilu se ta protivnost traži u jakoj načelnoj suprotnosti Beograda prema komunizmu. Stvarno su sasvim drugi razlozi bili mjerodavni, i ma kako oni za jednog zapadnjaka izgledaju nevjerojatni, oni već više od jednog desetljeća određuju politiku beogradskog dvora. Nakon pada ruske carske kuće ostala je srbska dinastija Karađordevića kao zadnja slavenska vladajuća dinastija. To je kralja Aleksandra ozbiljno navelo na

smionu nadu, da će se popeti jednoga dana na rusko carsko priestolje. On je sanjao o danu, kada će njegovo žezlo vladati nad zemljama od Vladivostoka do Jadrana. To je san, u kojemu stvarne mogućnosti stoje u obratnom razmjeru prema smionosti, koja se inače često pojavljuje kod manjih dinastija. Ta maglovita nada bila je razlogom, zbog kojeg je Jugoslavija primila veliki broj ruskih bjegunaca i smjestila ih u državnu službu. Iz istih razloga osnovao je Beograd i posebnu vojnu školu za ruske bjegunce. Nada za ostvarenjem najvećeg slavenskog carstva pod srbskom dinastijom, a ne sklonost Srba prema boljševizmu, bila je mjerodavna za protivničko držanje Beograda prema Sovjetskoj Rusiji. U najnovije vrieme izgubili su svakako ti razlozi svoj značaj, te su zamienjeni drugima, koji su doduše stvarniji, ali ipak su daleko od toga da budu načelne naravi. Princ Pavle izjavio se spremnim izravno poslije preuzimanja namjestčtva, priznati Sovjete. Laval je bio onaj, koji je spriečio taj preokret prietnjom, da će obustaviti državi svaku daljnju vjeresiju. Iako je namjestničtvo kasnije ponovno ostalo pri nepriznavanju, to je bilo iz spoznaje, da to Beogradu, koji se je nakon slabljenja moći Francuzke, nalazio u veoma težkom položaju, donosi u tom prelaznom vremenu velikih prednosti, a skoro nikakve štete. Što dulje traje to nepriznavanje, to se s više prednosti može ono u danom slučaju napustiti. Držanje beogradskog namjestničtva, koje je bilo po svom značaju u stavu odbijanja Sovjetske Rusije, ne bi se ni iz kojih razloga moglo označiti kao držanje načelne naravi. Čvrsti i načelno neprijateljski stav nasuprot Sovjeta mogli bi beogradski vlastodržci zauzeti tim manje, što za to nisu imali potrebnog oslonca u svome vlastitom narodu. Veći dio intelektualnog naraštaja i najveći dio širokih slojeva srbskoga

naroda bio je uslied nemarnosti države na socijalnom i kulturnom području pristupačan komunističkom razaranju. Konac rata nije tim slojevima donio poboljšavanje njihovih najnužnijih životnih uslova. Trideset vlada, koje su od 1918. do 1936. upravljale državom, pridoniele su doduše mnogo obogaćenju stotina vladajućih beogradskih obitelji i nekolikoj stotini špekulanata, ali nisu ništa poduzele, da poprave položaj širokih narodnih slojeva, a u prvome redu seljačtva. Nitko danas ne će osporiti, da su gospodarske prilike tih slojeva danas mnogo teže, nego što su bile u maloj predratnoj Srbiji. Postoje još i drugi specijalni i drugi kulturno-poviestni razlozi, koji uvjetuju neodpornost srbskog naroda prema komunizmu, ali ovi u sklopu ovog kratkog razlaganja ne mogu biti prikazani. Jedan od najjačih razloga te pojave jest okolnost, da je Srbija uslied sloma carizma u Rusiji izgubila svoju uljudbenu i ćudorednu podporu i da ona zbog kulturnih, poviestnih i geopolitičkih razloga nije mogla naći unutarnju vezu s drugim kulturnim i snažnim političkim središtima. Srbija, koja je nekad predstavljala produženi krak Rusije, prirodno je u najjačoj mjeri pristupačna boljševizma. Tim što se srbski narod okužio jako komunizmom, razjašnjuje se i napadno kolebanje srbskih građanskih političara u odnosu prema komunizmu: oni izjavljuju svoju naklonost prema njemu, dok se nalaze u opoziciji, a odriču ga se tek nakon što su došli na vlast. Tako zvane građanske stranke Srbije ne predstavljaju za širenje komunizma nikakvu zapreku, zbog toga što u narodu nemaju nikakvih iskrenih pristaša.

To se po raznim znakovima može vrlo jasno raspoznati. Jugoslavenska nacionalna stranka, koju vodi Nikola Uzunović, održala se za vrieme života kralja Aleksandra četiri godine na

vlasti ujedinjujući prividno sve glasače. Poslije smrti kralja namjestništvo ju je srušilo, a na izborima nije mogla postaviti više svoju listu unatoč toga, što je još nekoliko mjeseci prije izjavila, da broji preko dva milijuna upisanih članova. Ta brojka postojala je naravno samo na papiru. Ni sa članovima kasnije Jeftićeve stranke nije bilo drugčije, a tako isto stoji i s jugoslavenskom radikalnom zajednicom, koju je stvorio Stojadinović. Jeftić je na izborima od 1. svibnja 1935. godine dobio većinu mandata (osim u Hrvatskoj), da bi poslije dva mjeseca, nakon što je zbog odluke kraljevskih namjestnika bio udaljen od vlasti, mogao zadržati u skupštini samo još dva tuceta vjernika. Dvjesta i pedeset poslanika, koji su bili birani na njegovoj listi, priključili su se bez ikakvog oklievanja novom predsjedniku vlade Stojadinoviću, koji uobće nije kandidirao na izborima. Ova se pojava može time razjasniti, što ovi "izabrani poslanici", koji su izabrani na izborima, a ovi su se vodili na balkanski način, točno znaju, da u narodu nemaju nikoga za sobom, kao i time, što se prema političkom moralu Srbije takovi postupci ne smatraju ni nećudoredni ni neobični. Ni s tako zvanim srbskim oporbenim (opozicionim) strankama ne stoji drugdje, nego što je to s vladinim strankama. Narod je od njih udaljen i u svome očajanju gleda na Moskvu u vjeri, da će ga ona osloboditi od onih stotinu beogradskih obitelji, poznatih pod imenom "čaršija", koje od osnutka srbske države izkorišćuju narod i državu. Jedini političar je Dragoljub Jovanović, koji ima među srbskim seljačtvom pristaša, a koji pod polugrađanskom krinkom i zastavom pučke fronte snube narod za Moskvu. Sve drugo, što nije u prilog njegove srbske zemljoradničke stranke, nalazi se pod izravnim vodstvom Moskve.

Beogradski vlastodržci, koji prema inozemstvu zastupaju ovo tako naglašeno neprijateljstvo prema Moskvi, ne poduzimaju ništa uspješnoga, da bi ozbiljno zapriečili širenje komunizma. Oni i ne mogu ništa znatnijega poduzeti, jer podržavaju stanje, koje predstavlja najpogodnije tlo za uspievanje komunizma. Kako beogradski antikomunizam u stvarnosti izgleda, može se prosuditi prema držanju Beograda kod komunističkih pojava u drugim zemljama Europe. Dok Beograd s jedne strane ne priznaje sovjetsku državu, s druge strane u cjelokupnom srbskom novinstvu i u službenim izvještajima izkazuje najveće simpatije za madridsku marksističku vladu; jugoslavenske lađe sudjeluju pri dopremi oružja za crvene. Dok Jugoslavija s jedne strane ne priznaje Sovjete, s druge strane u okviru Male antante stoji rame uz rame sa Čehoslovačkom, sovjetskim saveznikom, i s njom je sklopila vojnički savez, a osim toga njihovi su glavni stožeri u najužoj suradnji.

Nasuprot mišljenju inozemstva, ni sama jugoslavenska vojska ne predstavlja nikakvu branu protiv boljševizma. To je u prvom redu iz razloga, što se udarna moć te vojske mora ocieniti kao vrlo mala. Današnja vojska Jugoslavije ne može sa srbskom predratnom vojskom biti uzpoređena. Postojeće prilike među pučanstvom osjećaju se i u vojsci. To nije jedinstvena narodna vojska, već šarena vojska raznih narodnosti. Kod momčadi iznosi postotak Srba oko trideset. Ostali su Hrvati i pripadnici drugih naroda: Makedonci, Slovenci, Albanci, Niemci, Madžari, Rumunji i.t.d. U ozbiljom slučaju Hrvati, Makedonci i Albanci ne samo da se ne će boriti za ovu državu, nego će dapače oružje, koje im bude dano u ruke, upotriebiti za borbu protiv ove države. Zbog ovakvih prilika nije se ni jedanput mogla u Hrvatskoj provesti

mobilizacija. Razpad bi nastao već u času izdane naredbe za mobilizaciju. Što se tiče častničkog sabora, to se isti sastoji prije svega od viših častničkih krugova, skoro izključivo od Srba. Tim samim ne može se jednoj vojsci dati jedinstveni duh jedne narodne vojske. Značenje ove činjenice pojačano je još uslied toga, što se generali međusobno bore za vlast i upliv, te stvaraju zavjere protiv pojedinih vlada i protiv namjestničtva. Dovoljno je ovdje spomenuti ulogu, koju igraju generali Živković i Tomić. Predmet je dnevnoga iztraživanja u Jugoslaviji, koja je generalska klika podplaćena od ove ili one strane države. K tome nadolazi još i činjenica, da je, zbog sklapanja brakova zaduženih častnika sa Židovkama, častnički sbor zadnjih godina opasno požidovljen; jedna trećina mlađih častnika beogradskog častničkog sbora oženjena je Židovkama. Ovakve prilike su za komunizam u vojsci plodno tlo. Sa sigurnošću se moglo ustanoviti, da u mladim častničkim redovima postoje organizirane komunističke stanice. Opetovana hapšenja i sudske razprave potvrdile su to i u javnosti.

Vidimo dakle, da boljševizam, koji beogradski vlastodržci u Hrvatskoj upravljaju protiv hrvatskog oslobodilačkog pokreta, istodobno razara i najjači stup srbske države.

5. VANJSKOPOLITIČKI PRAVAC JUGOSLAVIJE

Srbija je bila tradicionalni neprijatelj Njemačke. Ovo neprijateljstvo nije nikakav slučaj, nego počiva na dubljim poviestnim, kulturnim i geopolitičkim uzrocima. Ovo je neprijateljstvo nasliedila Jugoslavija, i Beograd se također potrudio, da to prekrije zbog toga, što ga je hrvatsko pitanje

ugrožavalo. Kad ne bi postojalo nikakvo hrvatsko pitanje, tad ne bi Beograd nikad hinio i imao na licu krinku prijateljstva prema Njemačkoj, nego bi već pokazao svoje pravo lice, koje će biti razkrinkano pri prvom slučaju.

Glavni pravac (linija) vanjske politike Jugoslavije jest i ostaje težnja, da se sprieči svaka promjena stanja, koje je stvoreno preko mirovnog diktata. Zbog toga je Jugoslavija nerazdruživi saveznik Francuzke, čije je gledište održati mirovne ugovore preko kolektivne sigurnosti. Za to je ona u političkom i vojničkom savezu sa Čehoslovačkom i ostat će uviek s njome u savezu, bilo kakav režim gospodario u Francuzkoj, pa i tad svejedno, da li je Češka u savezu sa Sovjetskom unijom ili nije. To je trajni i službeni pravac vanjske politike Beograda, koji se unatoč svih spekulativnih balansiranja od vremena do vremena u ozbiljnim položajima mora priznati, kao što se to događa na primjer redovno na svim konferencijama Male antante. Razlike u mišljenju, koje su se pojavile od vremena do vremena između Beograda i njegovih saveznika, ne dotiču nikako glavni pravac jugoslavenske vanjske politike; Jugoslavija živi upravo prema versailleskom zakonu, uz koji je ona pristala.

Sva drugorazredna pitanja vanjske politike obavljala je beogradska diplomatska birokracija posve prema potrebama, koje sliede iz razvoja hrvatskog pitanja i našeg oslobodilačkog pokreta. Posvuda, gdje hrvatski oslobodilački pokret posjeduje samo jednu šansu za dobitak simpatija ili gdje se takav dobitak nasluti, ulazi beogradska diplomatska birokracija odmah ili s prietnjama ili prijateljskim ponudama, već prema tome, da li se radi o jednoj slabijoj ili nezavisnijoj državi, i prema tome, da li takve prijateljske ponude stoje ili ne stoje u diametralnoj protivnosti prema nepromienjenom glavnom pravcu vanjske

politike. To je onaj dio beogradske vanjske politike, prema kome se ona upravlja kod potreba ugušivanja hrvatskog oslobodilačkog pokreta, koji stalno kao Damaklov mač visi nad glavom beogradskih vlastodržaca.

6. ODNOS HRVATSKE PREMA AUSTRIJI, MADŽARSKOJ I HABSBURZIMA

Kako o držanju hrvatskog naroda prema drugim narodima, tako i o budućim odnosima hrvatske države prema susjednim državama vladaju u inozemstvu mnogostruka nepoznavanja i krivotvorene predočbe, a njih šire s prozirnom namjerom neprijatelji hrvatskog naroda. Naročito politički krugovi Male antante smatraju, da Hrvati žele uzpostaviti državnu zajednicu s Austrijom i Madžarskom. Ovo je podpuno neopravdano. Sigurno je, da se Hrvati nikada nisu tako izjasnili, a još je odlučnije, da bi ovakva nastojanja stajala u otvorenoj protivnosti prema političkim ciljevima hrvatskog naroda, a kako je hrvatski narod u državnim zajednicama s drugim narodima odviše pretrpio, zbog toga danas on odbacuje svako drugo rješenje osim stvaranja podpuno slobodne, nezavisne i suverene hrvatske države. Svaka državna zajednica s nekim drugim narodima bila bi Hrvatima na štetu. Samo nezavisna hrvatska država može osigurati potrebne preduvjete za održanje i napredak hrvatskog naroda. Bilo bi nerazumljivo, zašto bi hrvatski narod danas podnosio tolike težke žrtve za svoju slobodu, kad bi postojala namjera, da se ta sloboda ponovno napusti u jednoj državnoj zajednici s Austrijom ili Madžarskom, gdje bi Hrvati silom prilika ponovno bili zapostavljeni kao narod drugog ili trećeg reda. Sve te tvrdnje

su bezsmislene i imaju pečat neistine. Njihovi zastupnici šire i druge izmišljotine. Sve ove protivuriečne izmišljotine imaju samo svrhu, da hrvatski oslobodilački pokret kod pojedinih europskih vlasti politički i moralno izvrgnu ruglu. Slobodna i nezavisna hrvatska država uredit će svoje odnose s drugim državama politički pravno onako, kako to odgovara volji i predaji hrvatskoga naroda, kao i njegovim gospodarskim probitcima, koji su izključivo upereni prema Srednjoj Europi i Jadranskom moru. Još nikada nije Hrvatska u svojoj prošlosti bila vezana uz Francuzku, Rusiju ili uz zemlje Male antante.

Postoji još jedno pitanje, koje Beograd i Mala antanta pokušavaju uperiti protiv Hrvata, a to je pitanje Habsburgovaca. Za Hrvate to pitanje međutim uobće ne postoji. U širokim slojevima hrvatskog naroda, a ni među intelektualcima, nema nikoga, koji misli na ponovno uzpostavljanje Habsburgovaca u Hrvatskoj, pa nema ni takvih, koji bi tu mogućnost potajno priželjkivali.

S Habsburgovima Hrvate ništa ne veže, a od njih ih dieli dugo i gorko izkustvo. Ferdinand Habsburžki bijaše godine 1527. izabran od hrvatskog sabora ne kao Habsburgovac ili Austrijanac, već kao njemački knez. U savezu s Niemstvom Hrvati su se nadali, da će se lakše oduprieti osmanlijskoj najezdi. Tek mnogo kasnije postali su Habsburgovci austrijski carevi i vladari radeći protiv probitaka Hrvata. Kao takvi ostali su za Hrvate do konca kao simbol stranog gospodstva, nepravde i mržnje.

Kao i prije mnogo stoljeća, tako ne gledaju ni sada Hrvati samo na jedan dio Niemstva, koji dio stoji na rubu njemačkog narodnog prostora, već na njemački narod kao cjelinu, čije

središe predstavlja Njemački Reich, a koji je danas utjelovljen u nacionalsocijalističkom pokretu pod vodstvom njegovog najvećeg i najboljeg sina Adolfa Hitlera. U borbi za slobodu i nezavisnost, koju vodi hrvatski narod protiv nametnutog mu jarma preko mirovnog diktata, on teži za naklonošću (simpatijama) i Hitlerove Njemačke, kao i Mussolinijeve Italije, gledajući u njima najmoćnije borce za prirodno pravo, istinsku uljudbu (kulturu) i višu prosvjetu (civilizaciju).

Napisano dne 28. listopada 1936.

Dr. Ante Pavelić